

li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss av betänkandet En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk (SOU 2025:93), LI2025/01500, svar senast 16 december 2025

Bakgrund

Utredningen syftar till att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet. De jämställda skogspolitiska målen – miljömålet och produktionsmålet – ska ligga fast. I uppdraget har även ingått att se över den nationella skogspolitiken i ljuset av utvecklingen sedan 1993 års skogspolitiska reform, inklusive EU:s ökade inflytande och klimat- och biodiversitetsmål.

Delar av uppdraget redovisades i delbetänkandet *Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk* SOU 2024:91. Där behandlades vissa frågor om tillsyn enligt skogsvårdslagen, förslag om fördelning av kostnader för kunskapsinhämtning inom ramen för miljöbalkens kunskapskrav, modell för ersättning vid vissa rådighetsinskränkningar, förslag om att rättsliga prövningar av beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstol liksom att Skogsstyrelsen ska vara dispensmyndighet för artskyddsfrågor.

Sammanfattning

Västernorrlands län är ett utpräglat skogslän. Långsiktiga och stabila spelregler krävs för att bidra till ett konkurrenskraftigt och hållbart skogsbruk. Det gäller således att se till skogens totala samhällsnytta vilket saknas i stora delar av utredningen. Bland annat föreslår utredningen åtgärder som innebär ett intensivare skogsbruk. Länsstyrelsen anser att utredningen inte fullt ut tar hänsyn till de

risker förslagen innebär för ekosystemen i övrigt och de långsiktiga effekter förslagen har på skogsbruket på lång sikt.

Insatser för skogsnäringen behöver ta hänsyn till skillnaderna mellan olika kategorier skogsägare. Ett stort antal privata och mindre skogsägare har andra förutsättningar för och mål med sitt ägande än de större. Skogsägandet har ofta en nära koppling till lantbruket och landsbygdens utveckling. I detta är resurser för att genomföra rådgivning och kunskapsspridning är nyckelfrågor, i synnerhet för Skogsstyrelsen. I grunden är systemet i sig bra och bristerna beror i hög grad på otillräckliga resurser.

Det finns befintliga samverkansstrukturer, som de regionala skogsprogrammen eller andra former av regionalt samarbete. Länsstyrelsen förordar att bygga vidare på dessa, något som borgar för hänsynstagande till de skilda förutsättningarna i olika län. Länsstyrelserna har i sin roll möjlighet att effektivt samordna staten regionalt i detta arbete.

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om

- Författningsförslag 1.1 om rätt till ersättning enligt Skogsvårdslagen 19§
- Författningsförslag 1.2 om ändring i jaktlagen 4§
- 5.1.3 om mål för hur stora arealer som ska skyddas formellt
- 5.3.3 Skydd för fåglar om tydliggörande av förbudet mot avsiktlig störning
- 7.4 om rådgivningsverksamhet och kunskapskampanj
- 8.1 om ett produktionsmålssystem för uppföljning och utvärdering
- 8.4.3 att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder
- 8.5.3 båda förslagen om inventering av ungskog resp utveckla löpande uppföljning av ungskog
- 8.8.3 om att Regeringen ger Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, SMHI och Skogsstyrelsen i uppdrag att gemensamt och i samråd med länsstyrelser och kommuner utveckla tydligare informationssystem till allmänheten gällande brandrisk och eldningsförbud i skogen.
- 8.9.3 om ett tydligt mål att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt författningsregleras
- 8.11.3 om att ta fram en standard för skogsbilvägar och att detta ska ajourhållas i nationella vägdatabasen

- 9.3 om att tillsätta ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel
- 11.1.2 om ett forum för samhällsgemensam omvärldsbevakning när det gäller skogsfrågorna
- 12.6 att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen
- 12.7.9 Ändring i preciseringen Bevarade natur och kulturmiljövärden
- 12.8 Lösningförslag för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att följa upp och redovisa indikatorer

Länsstyrelsen avstyrker förslag om

- Författningsförslag om ändring i skogsvårdslagen 14§ (1.1) om främmande trädslag
- Författningsförslag om ändring i miljöbalken 7 kap, 7§ (1.3).
- Författningsförslag om ändring av artskyddsförordningen (1.7)
- Författningsförslag om införandet av skogsmarksskyddsområde (1.1, 1.3).
- Författningsförslag om ändring av Länsstyrelseinstruktionen (1.10).
- 4.3 Synliggör skogens klimatnytta
- 5.3 Skydd för fåglar om införande av ett generellt undantag för bon och ägg vid pågående markanvändning
- 5.4 Upphävande av områdesskydd
- 8.3 om främmande trädslag
- 8.4.3 om att ta bort underrättelsekravet i skogsvårdslagstiftningen gällande skyddsdikning
- 8.6.3 om att ta bort regionala indelningar och begränsning gällande gödsling
- 8.8.3 om att ge länsstyrelserna i uppdrag att göra en översyn av reservatsföreskrifter utifrån risken för skogsskador i reservaten och i skog i anslutning till naturreservat
- 8.8.3 om att utreda och lämna förslag på förbättrat regelverk avseende eldningsförbud
- 11.2.2 om att regeringen ska ta över viss rapportering till EU från expertmyndigheterna.
- 12.7 om att förtydliga definitionen av miljö kvalitetsmålet så att andra hållbarhetsmål sätter ramarna för målformuleringen
- 12.7.2 om att skriva in i definitionen att Levande skogar ska uppnås på ett sätt och i en takt som inte äventyrar andra hållbarhetsmål och att produktionen av skogsråvara beaktas

- 12.7.3 om att ta bort preciseringen Ekosystemtjänster
- 12.7.4 om att ta bort rödlistan som en indikator över biologisk mångfald inom miljömålet
- 12.7.7 om att ändra indikatorerna Gammal skog och Gammal skog med särskilda naturvärden i preciseringen Formellt skyddad skog, frivilliga avsättningar och improduktiv skogsmark
- 12.7.8 om att ändra preciseringen Främmande arter och genotyper

Länsstyrelsen varken tillstyrker eller avstyrker förslag om

- 5.2.3 om att Regeringen ger Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen i uppdrag att i samråd med länsstyrelserna, utforma en strategi och styrmedel för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska

Fördjupade synpunkter

Länsstyrelsernas roll och vikten av regional förankring

I dag ser vi en ökad konkurrens om skogsmarken, skogens råvaror och dess värden. Skogen räcker inte till alla anspråk vilket kan leda till nya målkonflikter i skogen och att befintliga målkonflikter skärps och förstärks. Länsstyrelsen är en tvärsektoriell regional myndighet som verkar inom många samhällssektorer vilket gör oss särskilt lämpade att arbeta med sammanvägda bedömningar utifrån regionala förutsättningar. Eftersom skillnaderna är stora mellan länen behövs en stark regional förankring.

Länsstyrelsen föreslår att de regionala skogsprogrammen kan fungera som regionala skogliga råd för att bidra till att uppfylla den svenska skogspolitiken. Det nationella och regionala skogsprogrammet är en samverkansprocess som syftar till att hantera komplexa och ofta konfliktfyllda frågor inom skogspolitiken. I processen ingår länsstyrelser, regioner, skogsägare, miljöorganisationer, industri, forskare och andra relevanta intressenter. Länsstyrelsen förespråkar att Regeringen använder det nationella och de regionala skogsprogrammen som bärare inom det skogspolitiska området, i likhet med hur skogsprogram används i många andra länder med omfattande skogssektor.

Länsstyrelsen vill se en livskraftig skogsnäring med lönsamma företag. Det rör såväl det skogliga arbetet i sig som alla förädlingsled. Strukturen på skogsägandet varierar över landet och det finns en mångfald av företag som på olika sätt använder och baserar sin verksamhet på skogen. Mellan länen varierar andelen produktiv skogsmark från 37 till 83 procent av landytan, vilket innebär att skogliga frågor är relevanta för alla län men utifrån länens och länens skogliga aktörers olika förutsättningar. Även om skogen oftast ses som en sektor i sig behöver den hanteras i ett sammanhang med andra frågor.

För att skapa robusthet och säkra långsiktigheten behöver hänsyn till andra väsentliga nationella mål vägas in. Det gäller biologisk mångfald, ekosystemtjänster, kulturmiljöer, klimatförändringarnas påverkan på skogsbruket och behovet av klimatanpassning inom skogsbruket. Det krävs med andra ord ett helhetsgrepp som beaktar samtliga utmaningar vi står inför som rör skogen; ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Viktiga klimatfrågor berörs inte

Utredningen har inte i tillräcklig utsträckning tagit upp klimatförändringens negativa påverkan på skogens hälsa. Länsstyrelsen efterlyser ett större fokus på klimatanpassning för att stärka skogens vitalitet och ekosystemens funktioner och därigenom skapa motståndskraft mot klimatrelaterade störningar. Oaktat skogspolitikens ramverk så behövs hela tiden uppdaterad kunskap och fakta så att vi kan möta klimatförändringarnas påverkan på skogen och vice versa.

Negativa konsekvenser för biologisk mångfald

Både nationella¹ och regionala² miljömålsuppföljningar visar att det är mycket viktigt att hejda förlusten av biologisk mångfald, stärka ekosystemtjänsterna, liksom beakta klimatförändringarnas påverkan på skogsbruket och behovet av klimatanpassning. Få eller inga förslag i utredningen tar sikte på att bevara eller stärka arbetet med den biologiska mångfalden. Genomförs utredningens förslag om bland annat gödsling och främmande trädslag, kan det få allvarliga konsekvenser för den biologiska mångfalden inklusive påverkan på vattensystemen. I delbetänkandet finns förslag som direkt eller indirekt riskerar att minska eller skada den biologiska mångfalden, såsom ändringar om regler för ädellövskog, kortare

¹ Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2025, Fördjupad utvärdering av Sveriges miljömål 2023

² Regional årlig uppföljning - Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet

handläggningstider, förenkling av upphävande av naturreservat liksom förslag om ytterligare typer av skyddsinstrument utan tillskott av statliga medel för områdesskydd. Detta riskerar sammantaget att inverka negativt på arbetet med biologisk mångfald och grön infrastruktur.

Viktig roll i beredskapsplaneringen

Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning att skogsnäringen har en viktig roll för att klara en nationell eller internationell kris. Därför behöver näringen inkluderas i samhällets breda beredskapsplanering. Länsstyrelsen saknar dock en analys av konsekvenser av utredarens förslag kopplade till krisberedskap och försörjningstrygghet.

Jämställdhet

Länsstyrelsen saknar förslag kopplade till jämställdheten inom skogsnäringen. Branschens attraktionskraft kan och behöver stärkas utifrån ett jämställdhetsperspektiv där kompetens och resurser tillvaratas än mer effektivt. I Västernorrland har nyttiga erfarenheter och lärdomar förvärvats genom projektet *Jämställdhet i skogsbranschen*³ och vi ser att åtgärder för ökad och utvecklad jämställdhet i skogsbranschen är viktigt för en långsiktigt hållbar och lönsam skogsnäring.

Kulturmiljö

I likhet med delbetänkandet framgår inte om en specialist med kulturmiljökompetens eller kompetens kring Kulturmiljölagen har deltagit vid arbetet med utredningen, vilket är särskilt problematiskt när det läggs fram förslag och överväganden som innebär att direkta lagändringar måste komma till stånd. En inkonsekvent terminologi gör det därtill svårt att förstå vad utredaren menar, samt vilka de juridiska konsekvenserna kan bli. En hel del frågetecken hur kulturmiljön påverkas av förslagen återstår därför att reda ut.

Konsekvensanalysen

Länsstyrelsen saknar djupare och bredare konsekvensanalyser av hur utredningens förslag kan gå i takt med de svenska miljömålen, klimatmålen, friluftslivsmålen, den internationella konventionen för biologisk mångfald, fornlämningar och kulturmiljövärden och rennärningen i skogsmark. Liksom EU-lagstiftning som exempelvis

³ [Slutrapport för Jämställdhet i skogsbranschen](#)

EU:s naturrestaureringsförordning, vattendirektivet, miljökvalitetsnormer och avskogningsförordningen.

Skogen är en mer mångfacetterad resurs än vad som framgår av utredningen, såsom effekter på sysselsättning och regional utveckling. Exempelvis avseende arbetstillfällen i hela landet inklusive landsbygden, skogens attraktivitet för friluftsliv, dess betydelse för andra näringsgrenar, exempelvis rennäring och turism.

Rennäringen

Utredningen har en för låg nivå när det gäller beskrivningen av rennäringen, förståelse för hur rennäringen bedrivs och målkonflikterna mellan skogsbruket och rennäringen. Utredaren beskriver förslaget om att införa samrådsplikt för plantering av främmande trädslag i renskötselområdena som ett sätt att stärka renskötselintressena i samband med en avreglering av skogsvårdslagen gällande främmande trädslag i syfte att öka användningen av detsamma. Förslagen visar på en bristande förståelse för rennäringens behov och möjligheter att hävda sina rättigheter. Svenska Samers Riksförbund (SSR) vill förbjuda användningen av främmande trädslag i renskötselområdet.

Synpunkter på utredningens förslag

1 Författningsförslagen

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om

- rätt till ersättning enligt Skogsvårdslagen 19§ (1.1), och det behöver säkerställas att ersättning enligt denna regel har en budget som regleras efter behov och omhändertas löpande i efterföljande budgetår för att markägare inte ska bli lidande.
- ändring i jaktlagen 4§ (1.2).

Länsstyrelsen avstyrker förslag om

- ändring i skogsvårdslagen 14§ (1.1) om främmande trädslag – tar ej tillräcklig hänsyn till bland annat naturmiljön och effekter på annans mark.
- ändring i miljöbalken 7 kap, 7§ (1.3). Möjlighet att upphäva naturreservat finns redan i gällande lagstiftning.

- ändring av artskyddsförordningen (1.7) då förslaget strider mot gällande EU-rätt.
- införandet av skogsmarksskyddsområde (1.1, 1.3). De behov som finns kan mötas med utveckling av befintliga skyddsformer.
- ändring av Länsstyrelseinstruktionen (1.10). Skrivningen får anses vara alltför avgränsad för det uppdrag som länsstyrelsen har inom viltförvaltningen.

4 Synliggör skogens klimatnytta

Länsstyrelsen avstyrker förslag 4.3 där utredningen föreslår att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska få i uppdrag att ta fram ett nytt mått för skogens klimatnytta som inkluderar kollagerförändringar i skog och träprodukter, utsläpp från värdekedjan samt potentiellt undanhållna utsläpp från andra produkter. Länsstyrelsen delar utredningens analys om att det behövs utvecklade modeller för att mäta skogens klimatnytta och att bioekonomins roll behöver stärkas där långlivade, biobaserade produkter i högre grad ersätter fossilbaserade produkter och kolinlagring i exempelvis ökat träbyggande premieras. Däremot anser inte länsstyrelsen att framtagande av ett nytt mått för skogens klimatnytta, där utsläpp och inlagrad mängd kol blandas med substitutionsnyttor, är rätt väg att gå. Inblandning av substitutionsberäkningar är exempel på osäkra och inte verifierbara klimatnyttor. Osäkerheterna är stora kring beräkningar och framtida utveckling. De befintliga globala modellerna bör behållas för kontinuitet och säkerställa att beräkningar görs likartat mellan länderna.

Det vi däremot vet är att naturskogar ger mer funktionella och motståndskraftiga ekosystem än mer likåldriga, ensartade skogar.⁴ En naturskog klarar både skadeangrepp, stormar, bränder och förändrat klimat bättre än snabbväxande modernt brukade skogsbestånd. Ett förändrat klimat förutsätter ett anpassat skogsbruk, något som Skogsstyrelsen informerar skogsägare om och tagit fram en handlingsplan för.⁵ Hur vi hanterar våra skogar är därför avgörande för framtiden.⁶

⁴ [Why forest owners should consider mixed forests or continuous cover forestry - Stockholm Resilience Centre](#)

⁵ [Anpassa din skog till ett förändrat klimat - Skogsstyrelsen](#)

⁶ [The choice of path to resilience is crucial to the future of production forests | Nature Ecology & Evolution](#)

Att använda träråvara som tas ut ur skogen för produkter är bra, men när träråvara skördas minskar samtidigt kolsänkan på skogsmark, och nettoutsläppen av koldioxid från skogsmark ökar. Utredaren förespråkar kortare omloppstider i skogen, vilket totalt sett innebär fler år i hyggesfas där skogen avger mer kol än den tar upp. Vinsten som förväntas är högre produktion (och konsumtion) av träråvara för att undanhålla fossila utsläpp. Länsstyrelsen menar dock att det inte är givet att konsumtionen av fossila råvaror minskar bara för att mer träråvara produceras. Därför är det viktigt dels *hur mycket* träråvara som tas ut från skogen, dels *vilken sorts produkter* träråvaran används till. Idag går en stor del till kortlivade produkter och endast en mindre del till produkter som kan fungera som kolsänkor eller som är förknippade med ett högt substitutionsvärde. En utveckling av förädlingsindustrin där mer träråvara används till långlivade produkter kan bidra till ökad klimatnytta, samtidigt som skogsnäringens långsiktiga utveckling gynnas⁷.

5 Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

Formellt skyddad skog och frivilliga avsättningar

Den generella hänsyn som markägare uppmanas ta är inte tillräcklig för att skydda alla arter, särskilt EU-skyddade arter och känsliga fågelarter. Förslagen med ett utökat ansvar för markägare riskerar att leda till negativ påverkan på hotade, skyddade och störningskänsliga arter i skogsbruket och kan öka artskyddsbrott, främst på grund av bristande kunskap. Förslaget kräver omfattande inventeringar, regional anpassning och vägledning innan ansvaret kan överlåtas. Konsekvenserna kan således bli stora inte enbart för miljön utan även för enskilda skogsägares möjligheter att bedriva ett ekologiskt och ekonomiskt hållbart skogsbruk.

Länsstyrelsen tillstyrker utredarens förslag 5.1.3 om mål för hur stora arealer som ska skyddas formellt. Det behövs för att kunna analysera status gentemot att uppfylla de nationella miljömålen liksom internationella åtaganden Sverige skrivit under. Det är emellertid avgörande att det arealmål som föreslås grundar sig i vetenskapliga analyser och att man även inkluderar att skog behöver skyddas för att värna andra naturtyper, såväl vattendrag som våtmarker.

⁷ Syntes om skogens klimatnytta, Lunds universitet 2024 [366731_nr8_web_vers_syntes.pdf](#)

Länsstyrelsen håller däremot inte med utredaren om att nya arealmål inte kräver att medel måste skjutas till. Ska det finnas en möjlighet att nå uppsatta mål behövs det en genomförandeplan och att staten avsätter erforderliga medel för genomförandet. Utan tillskott av ekonomiska medel från staten för områdesskydd kommer markägare återigen att hamna i kläm mellan politiska ambitioner och den finansiella verkligheten.

Länsstyrelsen instämmer i att de skogliga impedimenten är viktiga ur naturvårdssynpunkt, men det måste betonas att de skogliga impedimenten inte åtnjuter ett långsiktigt skydd bara för att de undantas från skogsbruk. Andra exploateringar som exempelvis vindkraftparker, vägar och gruvetableringar påverkar ofta skogliga impediment.

Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder

Länsstyrelsen instämmer i utredarens slutsats att det krävs mer arbete hos Skogsstyrelsen kring uppföljning av miljöhänsyn i skogsbruket. Länsstyrelsen Västernorrland, som även är Vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt, delar utredarens bild av att miljöhänsyn inte alltid lämnas vid skogliga åtgärder och att det är särskilt allvarligt med bristerna med hänsyn till vatten, liksom att hänsynstagande till vatten ska vara en viktig prioritet i arbetet med miljöhänsyn vid skogliga åtgärder.

Länsstyrelsen saknar resonemang rörande miljökvalitetsnormerna för vatten och hur det ska säkerställas att skogliga åtgärder inte leder till en sådan påverkan på närliggande vattenförekomster som innebär en försämring av vattenförekomsternas status eller ett äventyrande av möjligheterna att nå de fastställda miljökvalitetsnormerna. Länsstyrelsen menar att det bör övervägas om viss hänsyn till vatten bör regleras som minimikrav i stället för målbilder som inte förväntas följas alltid och överallt.

Länsstyrelsen varken tillstyrker eller avstyrker förslaget 5.2.3 om att ge Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen i uppdrag att i samråd med länsstyrelserna utforma en strategi och styrmedel för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna. Å ena sidan positivt med strategi och styrmedel i syfte att bevara och utveckla lämningar, å andra sidan verkar det som om utredaren anser att vissa lämningar bör kunna avvecklas. Utredaren lyfter att det i synnerhet handlar om objekt som förekommer i stor omfattning till exempel kolbottnar eller fossil åkermark. Skogsindustriella lämningar efter kolning är en av de vanligast

förekommande lämningarna i landets skogsmarker. Trots det stora antalet är kunskapen om dem anmärkningsvärt begränsad. Just kolningens fysiska lämningar har ofta stor lokalhistorisk betydelse. Länsstyrelsen vill här hänvisa till utredarens egna resonemang gällande skogens sociala och estetiska värden; *dessa upplevs naturligtvis på den plats människan befinner sig, på den stig man vandrar eller den föryngringsavverkning man passerar. Finns det brister där så hjälper det inte att veta att stigar på andra ställen i landet är bättre bevarade. Samma sak gäller så klart även kulturmiljövärdena i skogsmiljön; tillåts det att flertalet kolbottnar skadas i en enskild människas närmiljö hjälper det inte att veta att kolbottnar på andra ställen i landet är bättre bevarade.*

I utredningen nämns att ansvarsfrågan mellan myndigheter kan behöva utredas: *givet Skogsstyrelsens roll som sektorsansvarig myndighet för skogsbruket kan det finnas skäl att överväga att göra Skogsstyrelsen till tillsynsmyndighet även för kulturmiljölagen vid tillsynen av skogsbruksåtgärder. En sådan ändring är inte möjlig utan en ändring i Kulturmiljölagen, som stipulerar att Länsstyrelsen har ansvar för det statliga kulturmiljöarbetet inklusive tillsyn. Skogsstyrelsen saknar idag den kompetens som behövs för att bedöma fornlämningar och hantera tillståndsprövning enligt Kulturmiljölagen.*

Skydd för fåglar och artskyddets tillämpning

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 5.3 om tydliggörande av förbudet mot avsiktlig störning. Ett krav på avsiktlighet kan bidra till ökad förutsebarhet, men tillämpningen måste fortsatt vara förenlig med EU-rätten. EU-domstolen har i mål C-441/17 (*Skydda Skogen*) klargjort att störningsförbudet enligt artikel 5 i fågeldirektivet är strikt och inte får ersättas av avvägningar mot ekonomiska eller praktiska intressen.

Utredningen föreslår att en nationell förteckning tas fram över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå. Länsstyrelsen ser värdet av ett samlat kunskapsunderlag, men betonar att en sådan förteckning inte får tolkas som att övriga arter omfattas av ett svagare skydd. Artikel 5 gäller samtliga vilda fåglar, och bedömningen av risk för försämring måste även fortsättningsvis göras regionalt och utgå från artens naturliga utbredningsområde. Det finns en risk att en nationell förteckning, om den används som styrande snarare än vägledande, skapar otydlighet för både myndigheter och verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen avstyrker förslag 1.7 om ändring av 4 § artskyddsförordningen. Den föreslagna lydelsen innebär att störningsförbudet endast ska gälla om störningen "väsentligt påverkar möjligheten att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå" och att bedömningen ska göras med beaktande av "ekonomiska krav och rekreationsbehov". Detta inför ett populationsbaserat tröskelvärde och öppnar för intresseavvägningar som inte är förenliga med fågeldirektivets strikt artspecifika skydd. EU-domstolen har tydliggjort att även förutsebara störningar omfattas av artikel 5, oberoende av populationspåverkan. Förslaget riskerar därför att försvaga skyddet, skapa rättsosäkerhet och leda till en tillämpning som strider mot EU-rätten.

Utredningen föreslår inga ändringar i 5 § artskyddsförordningen. Länsstyrelsen vill dock uppmärksamma att regeringen parallellt remitterat en separat promemoria (KN2025/01529) där ett generellt undantag för skogsbruksåtgärder i 5 § diskuteras. Ett sådant undantag skulle ytterligare öka osäkerheten och strida mot EU-domstolens krav på förebyggande bedömningar av störningar och habitatförluster på landskapsnivå.

Upphävande av områdesskydd

Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag om ändring av miljöbalkens regler rörande upphävande av områdesskydd (se 1.1 respektive 5.4). Miljöbalkens befintliga paragraf 7 kap § 7 medger redan idag möjlighet till upphävande av naturreservat om synnerliga skäl finns⁸. Enligt Naturvårdsverkets vägledning kan synnerliga skäl anses föreligga om något prioriterat bevarandevärde som beslutet syftade till att bevara inte längre finns kvar, och förutsättningarna för att dessa värden ska kunna återkomma är obefintliga eller mycket små. Detta måste anses täcka in den formulering som utredaren vill komplettera miljöbalken 7 kap § 7 med; *om syftet med naturreservatet inte längre bedöms rimligt att uppnå*.

Som redogörs i utredningen så anges i propositionen för bestämmelserna om naturreservat att "för att institutet naturreservat skulle få åsyftat värde från naturvårdssynpunkt, kunde det givetvis inte vara tillåtet att utan vidare upphäva eller jämka reservatbestämmelser till förmån för exploateringsföretag eller andra motstående intressen, utan att det tvärtom låg i sakens natur att sådana eftergifter måste ske med synnerlig återhållsamhet".

⁸ [Miljöbalk \(1998:808\)](#) | [Sveriges riksdag](#)

Utredarens förslag om att försvaga skyddsinstrumentet genom att förenkla upphävande av naturreservat, exempelvis för att kostnaderna för skötseln av naturvärdena bedöms för höga eller att marken skulle kunna behövas för andra samhällsintressen, går således stick i stäv med lagstiftarens intentioner. Det är varken den långsiktighet som är avsikten med reservatsinstrumentet eller god hushållning med statens medel.

Vad gäller biotopskyddsområden nämns inte ordet upphävande i lagtexten, enbart möjlighet till dispens, något som möjligtvis behöver förtydligas i Miljöbalken. Länsstyrelsen föreslår därför att 7 kap § 11 kompletteras med en liknande lydelse som för miljöbalken 7 kap § 7: ”en myndighet får helt eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 11 § om det finns synnerliga skäl”.

Länsstyrelsen ser en stor risk att utredningens förslag genererar större osäkerhet hos markägare och mindre förutsägbarhet om vad som gäller vid ett områdesskydd. Kommer ett områdesskydd medföra en risk för återbetalningsskyldighet om staten eller kommunen bestämmer sig för att upphäva reservatet, exempelvis med hänvisning till att syftet inte kan uppnås då skötselmedlen inte räcker till för en adekvat skötsel?

Formellt skydd av skog gör mest nytta när man skyddar värdekärnor samlade i värdeetrakter, vilket har sin grund i ekologisk forskning⁹. Upphävande av befintliga områdesskydd riskerar att undergräva detta arbete, i synnerhet om anslag för skydd av skog i stället används för att skydda områden som är mindre och/eller har lägre naturvärden. Utredaren konstaterar under 5.4.2 att hans förslag om att inrätta skogsmarksområden troligen kommer leda till att just sådana områden kommer prioriteras för områdesskydd, se vidare resonemang nedan kring nämnda förslag. Det är länsstyrelsens bedömning att detta tveklöst leder till mer ineffektiv naturvård.

Vidare argumenterar utredaren att det finns behov av att kunna upphäva naturreservat när skogsskador uppstått i den skyddade skogen. Utredarens argument vilar på en syn att skogen i skyddade områden är en ekonomisk resurs som ska förvaltas utifrån skogsbruksprinciper, något som är fundamentalt felaktigt när det kommer till skyddad natur. Naturreservat inrättas för att ”bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer”.

⁹ Hanski I, Habitat Loss, the Dynamics of Biodiversity, and a Perspective on Conservation AMBIO (2011) 40:248–255

[Det boreala skogslandskapets gröna infrastruktur](#)

Naturliga störningar som stormar, översvämningar, bränder samt insektsangrepp är en del av vad som sker i ett naturligt skogslandskap och därför en del av syftet med reservatet. Det är också viktigt att hålla i minnet att det inte är de skyddade områdena som driver exempelvis granbarkborreutbrott – därtill är reservatsytan allt för liten – utan stressade granar i bland annat hyggeskanter i skogsbrukslandskapet¹⁰.

Skogsmarksskyddsområde

Utredaren föreslog i delbetänkandet och resonerar under kap 5.3 och 5.5 om en kompletterande ersättningsmodell för markägare när myndigheter beslutar om begränsningar i rätten att avverka på produktiv skogsmark, ett så kallat skogsmarksskyddsområde.

Ersättningsfrågan är viktig för att skapa ett incitament till bevarande av naturvärden och staten behöver ta det största ansvaret för skydd av naturvärden. Det finns emellertid redan såväl juridiska instrument¹¹ och strategier för skyddsarbetet¹² och en sedan länge etablerad praxis för att ersätta markägare vid skydd av natur.

Länsstyrelsen vill understryka att dagens anslagsramar för att ersätta markägare vid områdesskydd är för låga. De täcker inte ens befintliga ersättningsanspråk från markägare i pågående områdesskyddsärenden, vare sig det rör artskydd, fjällnära skog eller andra naturmiljöer prioriterade av myndigheterna. Nya skyddsinstrument eller kompletterande arbetssätt kommer således inte att minska på behovet av anslag för markersättning. Det kommer i stället kräva både mer handläggarresurser liksom medel för ersättning. I delbetänkandet beräknade utredaren kostnaderna för staten för den föreslagna ersättningsmodellen till 300–600 miljoner per år. Anslaget för länsstyrelserna och Naturvårdsverkets arbete med skydd av natur är under 2025 på knappt 1 200 miljoner kronor. Regeringen har föreslagit en budgetsänkning till knappt 700 miljoner kronor från och med år 2027¹³. Skulle utredarens förslag antas och inte samtidigt innebära kraftigt ökade anslag för markersättning är risken starkt överhängande att skyddsarbetet blir händelsestyrt och fokuserat till att skydda små hänsynsområden, spridda i skogslandskapet, i stället för större, sammanhängande

¹⁰ [fragor-och-svar-om-granbarkborre-i-skyddade-omraden-2020.pdf](#), [Angrepp av granbarkborre i skyddade områden - Skogsstyrelsen](#), [Peeking under the bark: Within-tree densities of the spruce bark beetle \(Ips typographus \) and its enemies in forest conservation areas](#)

¹¹ [Miljöbalk \(1998:808\) | Sveriges riksdag](#)

¹² [RAPPORT 7168 Nationell strategi för formellt skydd av skog – Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens reviderade nationella strategi för formellt skydd av skog](#), ISBN 978-91-620-7168-4

¹³ [Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur](#)

reservatsområden. Utredaren själv uttrycker samma farhågor kring att införa skogsmarksskyddsområden och konstaterar under 5.4.2 att *"finns det inte heller några garantier att skogsmarksskyddsområdena kommer innefatta de mest intressanta och värdefulla områdena ur bevarandesynpunkt. Tvärtom finns det skäl att anta att flertalet skogsmarksskyddsområden inte kommer vara sådana områden som myndigheterna skulle ha valt ut för områdesskydd inom ramen för ett planmässigt områdesskyddsarbete"*. Myndigheternas strategiska arbete med områdesskydd¹⁴ för att säkerställa en långsiktig ekologisk funktionalitet och åstadkomma ett effektivare bevarandearbete omtaget därmed och resulterar i en än mer fragmenterad skogsmiljö. Det går stick i stäv med vad ekologisk forskning förordar för bevarandearbetet¹⁵. Att frångå den nationella strategin för skydd av skog står dessutom i strid med det evidensbaserade arbetssättet som utredaren förordar i kapitel 10.

6 Mer variationsrikt skogsbruk

Länsstyrelsen instämmer inte i den bild som målas upp om att skogspolitiken jämslida mål har fungerat i praktiken. I synnerhet gäller det hur väl skogsvårdslagens miljömål har tillgodosetts. Även om en viss variation har tillåtits och skapats har trakthyggesbruket varit i det närmaste allena rådande under en lång tid, även före 1993. Det har givit ett skogslandskap präglad av monokulturer, samtidigt som kontinuitetsskogar med sammanhängande naturskogsliknande livsmiljöer har minskat i snabb omfattning.

Som ett led i ett variationsrikt skogsbruk för utredaren fram att det skulle vara fördelaktigt att tillåta markägaren bruka delar av sin fastighet mer intensivt, för att öka möjligheten att återskapa naturvärden och lämna mer hänsyn på andra arealer. Både produktions- och miljövärden skulle värnas och gynnas av det. Det anser länsstyrelsen är en intressant och bra teori att arbeta vidare kring. Att koncentrera hänsyn, avsättningar och områdesskydd i så kallade värdetrakter i landskapet är ett bärande budskap i Västernorrlands regionala handlingsplan för grön infrastruktur¹⁷. Även utanför värdetrakter är det enligt ekologisk kunskap vedertaget att planera så att hänsynen binds ihop och koncentreras.

¹⁴ [RAPPORT 7168 Nationell strategi för formellt skydd av skog – Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens reviderade nationella strategi för formellt skydd av skog, ISBN 978-91-620-7168-4](#)

¹⁵ Hanski I, Habitat Loss, the Dynamics of Biodiversity, and a Perspective on Conservation AMBIO (2011) 40:248–255

¹⁶ [Det boreala skogslandskapets gröna infrastruktur](#)

¹⁷ Handlingsplan för grön infrastruktur i Västernorrland, 2020 [Handlingsplan för grön infrastruktur i Västernorrland - kunskapsunderlag och åtgärder 2020.pdf](#)

Hyggesfritt skogsbruk

Länsstyrelsen instämmer i att det behövs mer kunskap om hyggesfria brukningsmetoder och saknar därför konkreta förslag från utredaren som skulle leda till att sådana metoder vann insteg. Vi föreslår att markägare uppmuntras att bruka delar av sin fastighet hyggesfritt. Ur ett biologiskt perspektiv finns stora vinster att göra, förutsatt att åtgärderna utförs med långsiktigt planerad miljö- och klimathänsyn. Det skulle kunna vara en nyckel till variationsrikt skogsbruk på ett nytt plan. Inte minst i de skogliga värdetrakterna föreslagna i handlingsplanerna för grön infrastruktur, skulle hyggesfria metoder vara ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av miljömålet "Levande skogar".

7 Ökad rådgivning

Länsstyrelsen är enig med utredaren i den problembild som beskrivs. Utvecklingen med minskad rådgivning är klart bekymmersam och det främsta skälet tycks vara resursbrist. Det faktum att Skogsstyrelsen har frångått att ge rådgivning i samband med tillsynsärenden förvärrar situationen. Risker är uppenbara att viktig kunskap om skogens miljövärden uteblir vid planering för avverkning och andra skogliga åtgärder. Länsstyrelsen Västernorrland, som även är Vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt, följer upp åtgärdsprogrammet av Åtgärdsprogrammen för vatten 2022–2027. Vi har där konstaterat att Skogsstyrelsens omfattning av informations- och kunskapsförmedlingsinsatser med koppling till vattenfrågor har minskat under åren. Orsaken till detta uppges vara just resursbrist.

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 7.4 om rådgivningsverksamhet och kunskapskampanj. Det behöver dock säkerställas att rådgivningen inkluderar skogens miljövärden på ett rättvisande sätt, inklusive ökad kunskap rörande hänsyn till vatten¹⁸. En bred palett av rådgivningskanaler med möjlighet till personlig rådgivning är önskvärd då olika markägare har olika behov. I sammanhanget vill länsstyrelsen även lyfta att vi kan ses som en genomförandepart genom de regionala skogliga råd som föreslås med utgångspunkt i skogsprogrammen.

Länsstyrelsen ifrågasätter utredarens bedömning att medel från återvätning kan nyttjas för att omfördelas till rådgivning (sidan 549). Om den svenska modellen fortsättningsvis ska råda måste

¹⁸ [Allt sämre hänsyn till vattendrag inom skogsbruket – Natursidan](#)

Skogsstyrelsen få särskilt öronmärkta extra medel för rådgivnings- och informationsinsatser, utan att det inskränker på Skogsstyrelsens övriga arbete inklusive arbetet med vatten- och klimatåtgärder.

8 Ökad skogsproduktion

Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning att det finns en omfattande inventerings- och uppföljningsverksamhet vad gäller skogens produktion hos olika aktörer och att det saknas ett stabilt nationellt system för utvärdering och policyutveckling när det gäller skogsproduktion. Länsstyrelsen är försiktigt positiva till att etablera ett produktionsmålssystem som liknar miljömålssystemet. För att det ska vara meningsfullt bör det kopplas till åtgärdsalternativ och en mottagare, vilket dock inte riktigt beskrivs i utredningen förutom att skogsprogrammet nämns som möjlig arena för hanteringen av resultatet. Länsstyrelsen delar uppfattningen att ett antal indikatorer är avgörande för att fånga produktionsutvecklingen i skogen; återväxt, ungskogsutveckling, betesskador och skogsskadeutveckling. Länsstyrelsen anser att det vore positivt och intressant om det nationella respektive de regionala skogsprogrammen fick uppdraget att hantera resultaten samt kanske även balansera produktionsmålen mot miljömålen.

I förslaget 8.1.3 att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag på preciseringar och indikatorer av det skogspolitiska produktionsmålet samt hur detta kan följas upp och utvärderas, nämns olika exempelformuleringar, såsom ”tillgången på biomassa omsätts i värdeskapande produktion som stärker markägarnas lönsamhet”, liksom ”användningen av skogsmarken ska säkerställa framtida tillväxt och tillgång till biomassa”. Länsstyrelsen ser att förslaget går i linje med den regionala energi- och klimatstrategin¹⁹ om att nyttja biomassaresurser för att minska utsläppen. Men det vore bättre med formuleringar om inriktning på *långlivade produkter som ökar kolinlagringen*. Dessutom behöver skogsmarkens användning vara på ett sådant sätt att inte biologisk mångfald äventyras.

Främmande trädarter

Förslaget om främmande trädslag (8.3.3) avstyrks. Riskerna med att föra in nya trädslag i stor skala är oöverskådliga och kommer förändra de skogliga ekosystemen i grunden. Om förslaget genomförs, behöver lagstiftningen ses över vad gäller ansvar för att

¹⁹ [Energi- och klimatstrategi för Västernorrland 2025–2030](#)

motverka spridning av trädindivider och uppföljning av risker och konsekvenser. Flytt av inhemska provenienser norrut eller ädellöv från norra Tyskland till södra Sverige skulle kunna minska konsekvenserna av klimatförändringarna.

SSR önskar ett förbud i hela renskötselområdet mot användningen av främmande trädslag. I renskötselområdet som omfattar större delen av Norrland är det nästan uteslutande det främmande trädslaget contorta-tall som används. Renar har stora svårigheter att passera contorta-skogar under flyttningen mellan vinter och sommarbeteslanden och dessa skogar hyser dåliga betesmöjligheter. Det är en brist att utredaren inte gör en avvägning mot rennäringens intresset och beskriver vilka konsekvenser contortaskogar får för rennäringen²⁰. Länsstyrelsen håller således inte med om utredarens bedömning att taket gällande maxareal nyplantering av contorta i Sverige (12 000 ha/år) bör tas bort utan menar att nuvarande reglering är ändamålsenlig för att begränsa negativ påverkan för rennäringen.

Bättre återväxt

Länsstyrelsen Västernorrland tillstyrker förslaget under 8.4.3 att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder, i syfte att förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för gott föryngringsresultat.

Länsstyrelsen avstyrker däremot förslag 8.4.3 att krav på underrättelse innan skyddsdikning ska tas bort. Utifrån ökat fokus på återväxtning och restaurering av våtmarker för att motverka utsläppen av växthusgaser, blir det kontraproduktivt att samtidigt avreglera en verksamhet som verkar i motsatt riktning utan analys och konsekvensberäkningar. Länsstyrelsen saknar en analys om den ökade mängden utsläpp som kan komma av skyddsdikning uppvägs av den ökade tillväxten i skogen.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget också påminna om de fem vattenmyndigheternas Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027²¹, vilka innehåller åtgärder med särskilt fokus på Skogsstyrelsens tillsyn, där bland annat skyddsdikning och dikesrensning lyfts. Skogsstyrelsens tillsynsåtgärd bedöms vara en grundläggande åtgärd enligt artikel 11 i EU:s vattendirektiv. Åtgärden innebär att Skogsstyrelsen ska utveckla och prioritera sin tillsyn av skogsbruksåtgärder i anslutning

²⁰ [Rapport/meddelande](#)

²¹ [Åtgärder 2022-2027 | Vattenmyndigheterna](#)

till vattenförekomster så att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Särskilt skyddsdikning, dikesrensning, uttag av biomassa, gödsling och anläggande av skogsbilvägar lyfts som åtgärder som riskerar att påverka vattenmiljön negativt och där det behöver säkerställas att god hänsyn tas, bland annat genom en utvecklad och prioriterad tillsyn. Länsstyrelsen befarar att ett borttagande av kraven på underrättelse kan försvåra Skogsstyrelsens tillsyn inom skogsbruket och därmed även försvåra möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Bättre ungskogar

Det är angeläget att Skogsstyrelsen inkluderar ungskogar i sin rådgivningsverksamhet. Länsstyrelsen tillstyrker förslagen 8.5.3 och menar att röjning är en viktig åtgärd i produktionsskogar för att skapa kvalitet och tillväxt på huvudstammar samt ge bättre ekonomi för gallringar.

Gödsling

Länsstyrelsen avstyrker förslag 8.6.3 om att ta bort regionala indelningar och begränsning gällande gödsling. Tillförande av gödning förändrar skogens ekosystem i grunden. Utredningen tar inte upp befintlig kunskap om gödslingens påverkan på den biologiska mångfalden. De negativa konsekvenserna kommer att orsaka negativ påverkan på bland annat biologisk mångfald och med oklara konsekvenser för markens långsiktiga produktivitet, inte minst sett till förekomst av mykorriza-bildande marksvampar. Gödsling ger även negativa effekter på markväxande arter som bär.

En utökad gödsling riskerar medföra negativ påverkan på vatten, där vattenförekomsternas status kan försämrats eller äventyra möjligheterna att nå de fastställda miljö kvalitetsnormerna för vatten. Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning om att de kända negativa konsekvenserna av gödsling bör hanteras genom föreskrifter och vill särskilt lyfta att kända negativa konsekvenser kopplat till vatten ska hanteras med reglerade försiktighetsmått och inte enbart med målbilder för god miljö hänsyn, information och rådgivning.

Askgödsling & askåterföring

Länsstyrelsen är positiv till askåterföring (avsnitt 8.7), men anser apropå bedömning 8.7.4 om askspredning med uttalat fokus på ökad skogsproduktion, att det i stället borde formuleras att

Skogsstyrelsen ska ta fram rekommendationer för hur askspridningen bör utföras med målet att uppnå miljökvalitetsmålet ”Bara naturlig försurning”. Askåterföringen behöver styras till rätt områden ur försurningssynpunkt, men också sett till förekomst av marklavar vilket är avgörande för rennäringen²².

Länsstyrelsen menar att viss inblandning av gödsel eller bioslam från massafabriker på en del marker kan vara intressant att pröva i större skala för att gynna skogstillväxt och göra det mer attraktivt och lönsamt med askåterföring. Länsstyrelsen saknar åtgärdsförslag som skulle stimulera markägare till att arbeta med askåterföring.

Det behöver säkerställas att den ökade askgödslingen inte medför negativ påverkan på vatten. Framför allt behöver det säkerställas att tillräckliga försiktighetsåtgärder genomförs så att den utökade askgödslingen inte innebär en sådan påverkan som försämrar vattenförekomstens status eller äventyrar möjligheterna att nå de fastställda miljökvalitetsnormerna för vatten. Utredningen konstaterar att askans påverkan på vatten och växter har visat sig vara kortsiktig och liten men att det även finns behov av mer systematiskt utförd forskning på området. Länsstyrelsen vill påminna om att även ett tillåtande av en tillfällig försämring av vattenförekomstens status strider mot EU:s vattendirektiv, se EU-domstolens dom i mål C-525/20.

Begränsa skogsskadorna

Under avsnitt 8.8.1 om skogsbränder (sidan 289) gör utredaren en genomgång av skogsskador på grund av skogsbränder. I statistikgenomgången, som sedan ligger till grund för förslaget, finns det några otydligheter. Det diskuteras först om antal hektar produktiv skogsmark som har brunnit. Längre ner i texten pratas det om antal bränder. Det gäller att komma ihåg att det här inte alls behöver ha ett samband. Den avbrunna ytan för exempelvis 2014 och 2018 är väldigt stor, men grundar sig på enstaka eller ett litet antal bränder.

I avsnittet diskuteras både skogsbränder i ”produktiv skogsmark” och bränder i ”skog och mark”. Det gäller att skilja på dessa, vilket inte alltid kommunal räddningstjänst gör i sin rapportering. I det senare begreppet ingår alla typer av markbränder som gräsbränder, produktiv skogsmark eller improduktiv skogsmark. Gräsbränder

²² [Ingelsson, F. Långsiktiga effekter av askåterföring och kvävegödsling på skogsmarkvegetationens sammansättning SLU 2016](#)

beror exempelvis ofta på slarv med eld men ger i Västernorrlands län mycket sällan upphov till några större skador på produktiv skog. Så för att komma med förslag som är grundade på reella förhållanden gäller det att ha helt klart för sig vilka problem som verkligen förekommer i skogsmiljö och vilka problem som rör markbränder mer generellt.

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 8.8.3 om att *Regeringen ger Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, SMHI och Skogsstyrelsen i uppdrag att gemensamt och i samråd med länsstyrelser och kommuner utveckla tydligare informationssystem till allmänheten gällande brandrisk och eldningsförbud i skogen*. Här finns möjligheter att exempelvis utveckla appar och olika digitala lösningar med platstjänster för att höja medvetandenivån hos allmänheten. Görs detta tillsammans med att ansvariga myndigheter ser över sin kommunikation med allmänheten kan arbetet med de här frågorna stärkas. Däremot avstyrker länsstyrelsen resterande formulering om att *utreda och lämna förslag på förbättrat regelverk avseende eldningsförbud i den form som föreslås i utredningen*. Länsstyrelsen föreslår i stället att MSB och länsstyrelserna får i uppdrag att fortsätta utveckla den vägledning som tagits fram kring eldningsförbud för att underlätta beslutsfattandet.

Länsstyrelsen avstyrker förslag 8.8.3 om att ge länsstyrelserna i uppdrag att göra en översyn av reservatsföreskrifter utifrån risken för skogsskador i reservaten och i skog i anslutning till naturreservat. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har framtagna vägledningar kring hur insektsangrepp i skyddade områden ska hanteras²³. Dessutom finns det inget som hindrar myndigheterna att göra en översyn av reservatsföreskrifterna när det anses nödvändigt. Länsstyrelsen bedömer, liksom Skogforsk²⁴ att risker för insektsangrepp i eller i anslutning till skyddade områden endast är aktuellt i lokala fall, varför ett generellt uppdrag inte är påkallat. Naturliga störningar som stormar, översvämningar, bränder samt insektsangrepp är en del av vad som sker i ett naturligt skogslandskap och därför en del av syftet med reservatet. Det är också viktigt att hålla i minnet att det inte är de skyddade områdena som driver exempelvis granbarkborreutbrott utan stressade granar i bland annat hyggeskanter i skogsbrukslandskapet²⁵.

²³ [fragor-och-svar-om-granbarkborre-i-skyddade-omraden-2020.pdf](#)

²³ [Angrepp av granbarkborre i skyddade områden - Skogsstyrelsen](#)

²⁴ [Granbarkborrar i skyddad natur kan påverka lokalt men inte regionalt - Skogforsk](#)

²⁵ [Peeking under the bark: Within-tree densities of the spruce bark beetle \(Ips typographus \) and its enemies in forest conservation areas](#)

Därtill är bedömningen den att utredaren inte alls tittat på att sköta skogen så att risken för skogsbränder minskar, dvs hur kan man sköta skogen på bästa sätt för ökad motståndskraft? Detta har bland annat gjorts i Sundsvalls kommun²⁶ kopplat till tätortsnära skog med olika zoner med olika typer av gallrad och planterad skog nära bebyggelse för att minska risken för allvarliga skador på människor och annan egendom än skogen.

Ett förändrat klimat som ger fler intensiva regn ställer också högre krav på bibehållna hydrologiska processer i skogsmarken. När trädskikt tas bort minskar vattenupptag och rotarmering, vilket lokalt kan ge högre avrinning och flödestoppar samt utlösa erosion och översvämningar, särskilt i brant terräng. Det ställer högre krav på hänsyn i skogsbruket, bland annat mindre hyggesareal per avrinningsområde, alternativa metoder och noggrann planering för körning i branta instabila områden samt omsorgsfull dragning av skogsbilvägar och överfarter²⁷. Detta har aktualiserats i närtid i samband med höstens skyfall i Västernorrland.

Viltskador på skog

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring i jaktlagen 4 §. Länsstyrelsen ser det som positivt att paragrafen förtydligas även om innebörden i sig inte förändras.

Länsstyrelsen bedömer att förslaget 1.10 om ändring av Länsstyrelseinstruktionen med ett tillägg av en punkt i 5 § inte behandlar helheten i viltfrågorna. Skrivningen får anses vara alltför avgränsad för det uppdrag som länsstyrelsen har inom viltförvaltningen.

Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget om ändring. Länsstyrelsen anser att det förslag som ges i SOU 2025:50 om ändring i 3 § förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion uppfyller samma syfte men är lämpligare.

Robusta vägar säkrar tillgången på biomassa

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 8.11.3 om att ta fram en standard för skogsbilvägar och att detta ska ajourhållas i nationella vägdatabasen. Detta kommer skapa en större robusthet i vägsystemet och göra det enklare att använda skogsbilvägar vid transporter eller vid exempelvis släckning av skogsbränder. Länsstyrelsen anser dock att

²⁶ [Strategi för skötsel av kommunal skog](#)

²⁷ [Uppföljning av klimatanpassning och effekter i skogen](#)

även Havs- och vattenmyndigheten bör ingå i arbetet för att säkerställa ett vattenperspektiv i framtagandet av standarden. En ny standard för byggande av väg behöver innehålla information och krav rörande hänsyn till vatten, särskilt vad gäller överfart över vatten och vägdiken. Ett vattenperspektiv vid vägbygge krävs dels för att säkra vattnets kvalitet och möjligheterna att nå miljökvalitetsnormerna för vatten, dels för att säkra att vägarna klarar kommande extremväder, exempelvis skyfall.

9 Nytt forskningsprogram

Länsstyrelsen delar utredningens slutsats att det behövs en förstärkt skogsforskning. Med ökad efterfrågan på skogsråvara, klimatförändringar, nya regelverk och nya förväntningar på hur skogen ska brukas behövs ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel.

10 Inför evidensbaserat beslutsfattande

Länsstyrelsen anser det vara en självklarhet att beslut ska fattas med vetenskap som grund. Det bör redan vara ett arbetssätt som används på myndigheterna, i linje med den statliga värdegrunden²⁸ vars principer är hämtade från grundlagar, lagar och förordningar. De gäller för alla som är anställda inom staten, oavsett vilken verksamhet man jobbar i och vilken yrkesroll man har. Tyngden bör i möjligaste mån ligga på vetenskap före beprövad erfarenhet. Förhoppningsvis kan detta skapa större samsyn om vad som är kunskap. Länsstyrelsen saknar samtidigt i väsentliga avseenden referenser i betänkandet, som visar på den vetenskapliga grunden för utredningens egna förslag och bedömningar.

11 Ett tydligare Sverige i EU

Länsstyrelsen stödjer förslaget 11.1.2 om ett stående forum för samhällsgemensam omvärldsbevakning när det gäller skogsfrågorna. Detta forum bör utformas med förebild i det råd för skogsindustrins värdekedja som regeringen inrättat.

Utredaren understryker på flera ställen i utredningen vikten av ett evidensbaserat beslutsfattande, vilket kräver tillförlitliga och objektiva beslutsunderlag. Detta motsägs under rubriken Reformbehov (sidan 462 och framåt) där utredaren drar slutsatsen att det måste finnas bättre processer kring exempelvis tolkning av

²⁸ [Den statliga värdegrunden](#)

regelverk och metodval för att se till att den rapportering som sker är i samklang med regeringens politiska prioriteringar.

Gällande förslag 11.2.2 föreslås att Naturvårdsverkets instruktion förtydligas med att myndigheten inte har ansvar för sådan internationell rapportering som med hänsyn till omständigheterna bör göras av regeringen. Dessutom föreslås att Naturvårdsverket bör göra en bedömning av vilken rapportering som med hänsyn till omständigheterna ska göras av regeringen. Länsstyrelsen avstyrker förslaget att regeringen ska ta över viss rapportering till EU från expertmyndigheterna. Det är av yttersta vikt att både metoder och resultat tas fram evidensbaserat och inte styrs politiskt.

12 Tydligare miljökvalitetsmål

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen (12.6). Detta ligger också i Miljömålsberedningens grunduppdrag.

Regeringen beslutar om preciseringar till miljökvalitetsmålen och förändringar av befintliga. Länsstyrelsen ser inte tillräckliga skäl för att ändra preciseringarna enligt utredarens förslag. Dessa förändringar förbättrar varken produktions- eller miljömålen i skogsvårdslagen.

Angående utredarens bedömning att miljö målssystemet bör ses över är Länsstyrelsens syn att det är bra att fortlöpande utveckla, konkretisera och förbättra systemet, men att det i grunden är ändamålsenligt.

Utredarens bedömer att miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" ska följas upp och utvecklas med ett evidensbaserat arbetssätt (12.7). Länsstyrelsen anser att miljö målen redan bygger på en vetenskaplig grund och att nuvarande ansvar för uppföljningen är fungerande. Däremot ser länsstyrelsen positivt på att målen och deras respektive etappmål inom miljö målssystemet så långt möjligt uttrycks specifikt och är mätbara.

Lösningförslag för miljö kvalitetsmålet Levande skogar

Målen och preciseringarna för "Levande skogar" kan bli tydligare och kompletteras med både fler indikatorer och etappmål. Etappmålen behöver vara vetenskapligt förankrade och korrelera med vad som krävs för att bevara biologisk mångfald, liksom att skydd och

åtgärder i huvudsak bör koncentreras till värdetrakter för att maximera effekt och stärka den funktionella konnektiviteten.

Länsstyrelsen avstyrker dock utredarens förslag att förtydliga definitionen av miljö kvalitetsmålet så att andra hållbarhetsmål sätter ramarna för målformuleringen (12.7). Miljömålet ska utgå från vad som krävs för att bevara biologisk mångfald och ekosystemens funktion, inte anpassas efter vad som för stunden bedöms möjligt att nå eller justeras efter andra mål. Att formulera om målskrivningarna på det sätt som utredaren föreslår riskerar måluppfyllelsen av flera andra miljömål som är direkt beroende av skogliga livsmiljöer och processer, såsom miljömålen "Ett rikt växt- och djurliv" och "Levande sjöar och vattendrag".

Länsstyrelsen avstyrker förslaget där utredaren vill skriva in i definitionen att Levande skogar ska uppnås på ett sätt och i en takt som inte äventyrar andra hållbarhetsmål och att produktionen av skogsråvara beaktas (12.7.2). Länsstyrelsen anser att om det byggs in avvägningar direkt i definitionen av Levande skogar riskerar det att försvaga miljömålet. Målkonflikter kommer att behöva hanteras men inte genom att på förhand försämra miljömålsskrivningarna.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ta bort preciseringen Ekosystemtjänster (12.7.3). Den fördjupade utvärderingen av "Levande skogar" från 2023 visar att flera av ekosystemtjänsterna har en otillräcklig status (bland annat biologisk mångfald) och pekar ut detta som en av de viktigaste orsakerna till att målet inte nås. Snarare än att ta bort preciseringen bör den förtydligas och kopplas till fler mätbara indikatorer (till exempel rekreativa värden, erosion/översvämningsförebyggande funktioner, naturlig skadedjurskontroll, vattenkvalitet, med mera).

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ta bort rödlistan som en indikator över biologisk mångfald inom miljömålet (12.7.4). Rödlistan är idag den mest heltäckande indikatorn för arters bevarandestatus och fångar förändringar i många artgrupper. Ett system som bara följer ÅGP-arter blir mycket smalare och kommer att missa breda försämringar i artgrupper som saknar program. Däremot skulle ett urval av arter inom åtgärdsprogram för hotade arter kunna komplettera indikatorn och ge en tydligare koppling till åtgärder i skogen. Man kan också tänka sig att en detaljerad analys görs av de skogslevande arterna på rödlistan och justerar indikatorn så att den blir mindre trubbig och mer ekologiskt relevant för just miljömålet Levande skogar.

Länsstyrelsen håller med om att arbetet med hänsynsuppföljningen är viktigt, särskilt i ett landskapsperspektiv. Det behövs sannolikt både bättre metodik och bättre data. Länsstyrelsen ser behov av tydligare uppföljning av funktionella kantzoner, körskador och påverkan på limniska miljöer. Det är också viktigt att utvärdera den hänsyn som lämnas så att den verkligen minimerar de negativa konsekvenser som en brukad skog utan hänsyn ger.

Länsstyrelsen håller med om att det behöver utvecklas en tydligare och bredare indikatoruppsättning för skogsbrukets påverkan på preciseringen *Skogsmarkens egenskaper och processer*. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen bör i samverkan ta fram fler indikatorer kring skogsbrukets påverkan på skogsmarken och påverkan på vattendrag, inte minst körskador, markberedning och dikesrensning.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ändra indikatorerna *Gammal skog* och *Gammal skog med särskilda naturvärden* i preciseringen *Formellt skyddad skog, frivilliga avsättningar och improduktiv skogsmark* (12.7.7). Vi anser att miljömålet skulle försvagas om man ändrade indikatorerna "Gammal skog" enligt förnybarhetsdirektivet. Åldersgränser i skog konstruerade för energipolicy bör inte styra miljömålet Levande skogar utan baseras på vetenskapliga data och vad som är ekologiskt relevant. De föreslagna åldersnivåerna på 180 år i norra Sverige riskerar att exkludera många skogar med höga naturvärden. Det är viktigt att komma ihåg att ålder enbart är en variabel för att bedöma naturvärden. Med en alltför hög gräns för beståndsålder som mått riskerar man att missa skogar med höga naturvärden, eftersom kvalitéer som död ved, grova träd och skiktning samt artförekomster, även förekommer i skogar som inte ännu nått upp till 160–180 år.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att ändra preciseringen *Främmande arter och genotyper* (12.7.8). Med ett förändrat klimat är det svårt att förutse vilka arter som kan komma att spridas och i framtiden utgöra ett problem, därför bör miljömålet omfatta fler arter än bara de arter som fått definitionen invasiva. Om preciseringen begränsas till invasiva arter finns en tydlig risk att det förebyggande arbetet tappas bort för främmande arter som med dagens kunskap ännu inte klassats som invasiva. Preciseringen bör fortsatt omfatta både främmande arter och genotyper, och indikatorerna bör följa arternas utbredning och spridning.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att lyfta ut naturdelen från preciseringen *Bevarade natur och kulturmiljövärden* (12.7.9). Vi bedömer att flera men inte alla av de naturvärden som i dag ligger under preciseringen *Bevarande av natur- och kulturmiljövärden* redan täcks av andra preciseringar (Grön infrastruktur, Hotade arter och återställda livsmiljöer samt Gynnsam bevarandestatus). Om naturdelen lyfts ut bör en analys göras för att säkerställa att inga naturvärden förbises och att kompletterande indikatorer för naturpräglade kulturvärden, till exempel betespräglade skogar, utvecklas vid behov.

Lösningförslag för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan

Länsstyrelsen Västernorrland tillstyrker förslaget att ge Naturvårdsverket i uppdrag att följa upp och redovisa indikatorer som årligen följer avverkningsnivåer, tillväxt i levande träd samt naturlig avgång i syfte att snabbare (än vad som kan utläses i uppföljningen av LULUCF) följa trenden för skogens bidrag till att motverka klimatomställningen. Länsstyrelsen anser att förslaget är bra då vi uppfattar att syftet är att tidigare kunna se trender som kommer ge utslag längre fram i tiden. Länsstyrelsen Västernorrland ser därutöver ett behov av att denna typ av uppföljning regionaliseras, så att det går att se effekter av åtgärder även på länsnivå. Länsstyrelsen instämmer i utredarens bedömning att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan bör anpassas till att följa EU:s kommande etappmål inom klimatpolitiken till 2040 när dessa är beslutade, förutsatt att målen inte är lägre satta än Sveriges redan beslutade etappmål.

13 samlade konsekvenser

De negativa effekterna av klimatkrisen behandlas ytligt och nödvändiga riskanalyser saknas.

De positiva effekterna förefaller överdrivna, såsom ”enorma positiva effekter” på sysselsättningen och ekonomin inom skogsnäringen. Under de senaste 20 åren har virkesanvändningen ökat kraftigt, samtidigt som sysselsättningsgraden har gått ner. Skogsindustrins förädlingsvärde har minskat betydligt per använd kubikmeter hittills under det här seklet, en utveckling som förväntas fortsätta.

Länsstyrelsen saknar analys av konsekvenser kopplade till krisberedskap, försörjningstrygghet, den sociala hållbarheten och till jämställdhet inom skogsnäringen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding vid Länsstyrelsen Västernorrland Carin Jämtin med miljömålssamordnare Rebecka Bjurhall som föredragande.

I beredningen av ärendet har följande medarbetare medverkat: miljöhandläggare Linda Rapp, naturvårdshandläggare Peter Nilsson, antikvarie Malin Bartosch, projektledare Asta Gulijeva, beredskapshandläggare Martin Neldén, miljöhandläggare Jonas Salmonsson, naturvårdshandläggare Åsa Michold, biolog Kristin Lindström, energi- och klimatstrateg Therese Åkerlund, länsjurist Jonathan Wallmon, miljöjurist vid Vattenmyndigheten Elin Stenros samt enhetschef för Enheten för Skyddad natur Per Sander.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post vasternorrland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand, eller ring vår växel 0611-34 90 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/vasternorrland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/personuppgifter